

Edmund Husserl

FILOSOFIA ANKARANA TIETEENÄ

Suomentaneet Antti Salminen & Johan L. Pii

Tämä on näyte kirjasta.
Osta kokonainen teos
osoitteesta netn.fi

niin & näin
Tampere 2016

SAKSANKIELINEN ALKUTEOS

Edmund Husserl, *Philosophie als strenge Wissenschaft*
Logos 1, 1911, 289–341

SUOMENNOS

© Antti Salminen, Johan L. Pii &
Eurooppalaisen filosofian seura ry

ISBN-NUMERO

978-952-5503-86-9

KANSI

Antti Salminen

TAITTO

Susanna Laurola

PAINOTYÖ

Tallinnan kirjapaino-osakeyhtiö,
Tallinna 2016

KUSTANTAJA

Eurooppalaisen filosofian seura ry / *niin & näin*

FILI
FINNISH LITERATURE FOUNDATION

FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus
on tukenut tämän kirjan kääntämistä

SISÄLLYS

JOHDANNOKSI	7
FILOSOFIA ANKARANA TIETEENÄ	15
VIITTEET	86

Varhaisimmista aluistaan asti filosofia on vaatinut saada olla ankara tiede, joka täyttää korkeimmat teoreettiset tarpeet ja mahdollistaa eettis-uskonnollisessa mielessä järkiperiaatteiden ohjaaman elämän. Tätä vaatimusta on ajettu milloin enemmän, milloin vähemmän voimaperäisesti, mutta koskaan siitä ei ole tyystin luovuttu. Niin ei ole käynyt edes aikoina, jolloin kiinnostus ja kyky puhtaaseen teoreettisuuteen ovat uhanneet näivettyä, tai kun uskonnolliset voimat ovat rajoittaneet teoreettisen tutkimuksen vapautta.

Filosofia ei ole kyennyt täyttämään ankaran tieteen vaatimustaan missään kehitysvaiheessaan. Ei edes nykyaikana, vaikka tämä aikakausi on jatkoa renessanssista nykypäivään ulottuvalle kehityskululle, joka filosofisten suuntauksien moninaisuuksista ja vastakkaisuusistakin huolimatta on olennaisesti yhtenäinen. Näin on siitä huolimatta, että nykyfilosofian vallitseva eetos on olla antamatta myöten naiiville filosofiselle taipumukselle. Sen sijaan se pyrkii muotoutumaan ankaraksi tieteksi kriittisesti reflektoiden, aina vain syvempään käyvien metodisten tutkimuksien myötä. Näiden pyrintöjen ainut kypsä hedelmä on kuitenkin ollut vain ankarien luonnon- ja hengentieteiden sekä uusien puhtaan matemaattisten oppialojen perustaminen ja itsenäistyminen. Filosofia itsessään, vasta nyt erillisenä esiin nousevassa, erityisessä mielessä, ei silti ole vielä kukaan luonteeltaan ankaran tieteellinen. Edes tätä erillisyyttä ei ole määritetty tieteellisen

pätevästi. On edelleen kiistanalaista, mikä on filosofian suhde luonnon- ja hengentieteisiin, ja vaatiiko luontoa ja henkeä koskeva, filosofialle ominainen työ perustavanlaatuisesti uutta asennoitumista, joka edellyttää perustavanlaatuisesti omanlaisiaan tavoitteita ja metodeja; eli johtaako filosofisuus meidät ikään kuin uuteen ulottuvuuteen vai toimiiko se samalla tasolla kuin luontoa ja hengenelämää tutkivat tieteet. Vaikuttaa siltä, ettei edes filosofisten ongelmien todellisesta merkitystä ole saatu tieteellisesti selvennettyä.

Filosofia, historiallisesti katsottuna tieteistä korkein ja ankarin, edustaa ihmiskunnan hellittämätöntä pyrintöä puhtaaseen ja absoluuttiseen tietoon (ja tästä erottamattomaan puhtaaseen ja absoluuttiseen arvottamiseen ja tahtomiseen), mutta ei itse kykene muotoutumaan todelliseksi tieteeksi. Ihmiskunnan ikuisen työn opettaja ei kykenekään opettamaan mitään – mitään objektiivisesti pätevää. Kant tapasi sanoa, ettei filosofiaa voi oppia; voi oppia ainoastaan filosofoimaan. Mitäpä muutakaan tämä on kuin filosofian epätieteellisyyden vahvistus. Todellisen tieteen alueella voidaan kaikkialla oppia ja opettaa samassa merkityksessä. Tieteellinen oppi ei miltään osin ole hengelle vieraan aineksen passiivista omaksumista vaan tukeutuu omavoimaisuuteen, luovien henkien tarjoamien järjenoivallusten sisäistettyihin juurivesoihin, syihin ja seurauksiin. Filosofiaa ei voida oppia, koska siinä ei ole tuollaisia objektiivisesti käsitettyjä ja objektiivisesti perusteltuja oivalluksia eli koska siinä ei ole käsitteellisesti selvärajaisia ja merkitykseltään täydelleen selkiytettyjä ongelmia, metodeja ja teorioita.

Tarkoitukseni ei ole kutsua filosofiaa epätäydelliseksi tieteeksi. Sanon peräti, että se ei vielä ole tiede lainkaan, että tieteenä se ei vielä ole alkanut, ja mittapuuksi voidaan ottaa mikä hyvänsä edes vähäinen objektiivisesti perusteltu teoreettinen

oppisisältö. Kaikki tieteet, myös suuresti ihaillut eksaktit tieteet, ovat epätäydellisiä. Ne ovat yhtäältä vajavaisia, koska niiden horisontti muodostuu avoimista, tiedonhalua loputtomasti piinaavista kysymyksistä; toisaalta niiden jo muotoilemissa oppisisällöissä on monenlaisia puutteita, todistusten ja teorioiden systemaattisessa järjestyksessä on siellä täällä ylijäämäistä epäselvyyttä tai keskeneräisyyttä. Oppisisältö on kuitenkin aina olemassa ja kasvaa ja versoo uusia haaroja. Kukaan täysjärkinen ei voi epäillä matematiikan ja luonnontieteiden ihmeellisten teorioiden objektiivista totuudellisuutta tai objektiivisesti perusteltua todennäköisyyttä. Tässä asiassa ei kerta kaikkiaan ole sijaa yksityisille ”mielipiteille”, ”näkemyksille”⁶ tai ”näkökulmille”. Sikäli kuin näitä kuitenkin esiintyy yksittäistapauksina, tiede ei ole vielä syntynyt vaan vasta tieteenä kehittymässä, ja sen mukaisesti sitä on kaikinensa tarkasteltava.⁷

Kuvatunlainen kaiken tieteen epätäydellisyys on tyystin toista laatua kuin filosofian. Filosofian oppijärjestelmä ei ole ainoastaan riittämätön ja vain yksityiskohdissaan epätäydellinen: sillä ei ole oppijärjestelmää lainkaan. Joka ikinen asia on filosofialle kiistanalainen, jokainen kanta on yksilöllisen vakaumuksen, koulukunnan käsityksen tai ”näkökulman” asia.

Se, mitä vanhan ja uuden ajan filosofian tieteellinen maailmankirjallisuus meille hahmottelee, saattaa vallan hyvin perustua vakavaan ja tavattoman suureen hengentyöhön; se saattaa myös merkittävästi edesauttaa tieteellisen ankaran oppijärjestelmän vakiinnuttamista tulevaisuudessa. Mutta tällä haavaa ei ole mitään, mitä tunnustaa filosofisen tieteen perustaksi, eikä liioin merkkejä siitä, että sieltä täältä voisi kritiikin saksin leikata irti filosofisen opin kappaleita.

Tämä vakaumus täytyy vielä kerran ilmaista tuimasti ja rehellisesti, ja nimenomaan tässä yhteydessä, *Logos*-lehden ensimmäisessä numerossa, jonka tarkoitus on todistaa filosofiassa

tapahtuvan merkittävän käänteen puolesta ja valmistella maaperää tulevalle filosofian ”systeemille”.

Sillä tämän, kaiken edeltävän filosofian epätieteellisyyden tylyn korostamisen myötä herää kysymys, voiko filosofia vielä edelleen pitäytyä päämäärässään tulla ankaraksi tieteksi; voiko filosofia ja pitääkö sen sitä tahtoa.

Mitä tämän uuden ”käänteen” tulisi tarkoittaa meille? Jonkinlaista ankaran tieteenihanteen hylkäämistäkö? Ja mikä merkitys tulisi antaa kaipaamallemme ”systeemille”, jonka olisi määrä langettaa valoa tutkimustyömme syvänteisiin? Eikö filosofinen ”systeemi”, joka Minervan tapaan syntyy luovan hengen päässä täydellisenä ja täysissä varusteissa⁸, päädy myöhemmin aikoina pölyttymään muiden minervojen viereen historian hiljaiseen museoon? Vai tuleeko sen olla filosofinen oppirakennelma, joka sukupolvien valtavan esityön jälkeen aloittaa maasta kiistämättömin perustoin ja kohoaa kohti korkeuksia kuin vankka rakennus, jossa toisiaan seuraavista oivalluksista kehkeytyy vakaa ja pysyvä hahmo kuin kivistä kivien päällä? Nämä kysymykset jakavat välttämättä mielipiteitä ja erkaannuttavat teitä.

Filosofian kehityksen ratkaisevissa ”käänteissä” väittämät aiempien filosofioiden tieteellisyydestä kumotaan kritisoimalla niiden tieteellisiksi väitettyjä menetelmiä, ja näin täysin tiedostettu tahto hahmottaa filosofia radikaalisti uudelleen ankarana tieteenä määrittää työn kulun ja järjestyksen. Ensinnäkin kaikki ajatusenergia keskitetään olennaisesti selkiyttämään ja systemaattisesti tutkimaan ankaran tieteen ehtoja, jotka aiempi filosofia ohitti naiivisti tai ymmärsi väärin, ja näin voidaan koettaa rakentaa filosofinen oppirakennelma uuteen uskoon. Tällainen täysin tietoinen tahto ankaraan tieteseen vallitsi filosofian sokraattis-platonilaisessa käänteessä, kuten myös uuden ajan alun tieteellisissä skolastiikan vastaisissa reaktioissa,

erityisesti kartesiolaisessa käänteessä. Tuo iskuvoima kulkee läpi 1600- ja 1700-luvun suurten filosofioiden, uudistuu radikaalilla voimalla Kantin esittämässä järjen kritiikissä ja vallitsee vielä Fichten ajattelussa. Alati uudelleen tutkimus kohdentuu todellisiin lähtökohtiin, olennaisiin kysymyksenmuotoiluihin ja oikeisiin metodeihin.⁹

Vasta romantiikan filosofiassa tapahtuu muutos. Vaikka Hegel kuinka vakuutteleekin metodinsa ja oppinsa absoluuttista pätevyyttä, hänen systeemistään puuttuu filosofis-tieteellisesti ensisijaisen tärkeä järjen kritiikki. Tässä yhteydessä on kuitenkin mainittava, että tämä filosofia, kuten romantiikan filosofia ylisummaan, on sittemmin *heikentänyt* tai *vääristänyt* pyrkimystä perustaa ankara filosofinen tiede.

Mitä tulee edellä mainittuun vääristämistäipumukseen, eksaktit tieteet vahvistuivat reaktiona hegeliläisyyteen, kuten hyvin tiedetään, ja tästä seurasi 1700-luvun naturalismin enenkuulumaton nousujohde. Sen skeptisismi, joka on tullut viime aikojen maailmankatsomuksen ja filosofian hallitsevaksi suuntaukseksi, heitti sikseen kaikkinaisen absoluuttisen ideaalisuuden ja objektiivisuuden pätevyyden.

Toisaalta hegeliläisen filosofian oppi kunkin filosofian suhteellisesta oikeutuksesta omana aikanaan johti jälkikäteen filosofisen tieteellisyyspyrkimyksen heikkenemiseen. Toki tuolla opilla oli väitetyn absoluuttisen pätevyyden systeemissä toinen merkitys kuin historismissa, jonka mukaisesti uskonsa kaikkeen absoluuttiseen filosofiaan menettäneet sukupolvet ovat sen tulkinneet. Olennaisesti uuden, meidänkin päivinämme kulovalkean lailla leviävän ”maailmankatsomusfilosofian” syntyä määrittää Hegelin metafysisen historianfilosofian kääntyminen skeptiseksi historismiksi. Naturalismin ja välillä jopa historismin vastaisine polemiikkeineen tuo filosofia tosin muutoin pyrkii olemaan kaikkea muuta kuin

skeptisismiä. Erityisesti tätä suuntausta olen tarkoittanut puhuessani filosofisen tiedepyrinnön heikentymisestä, sikäli kuin filosofian suurta kehityskulkua Kantin aikoihin asti johtanut radikaali tahto toimia tieteellisen opin alaisuudessa ei enää olennaisessa määrin vaikuta vallitsevan sen hankkeissa ja menetelmissä.

Seuraavaksi esitettävät kehittelyt pohjaavat ajatukseen, että inhimillisen kulttuurin korkeimmat pyrkimykset edellyttävät ankaran tieteellisen filosofian kehittämistä. Mikäli siis filosofisen kääntein on määrä olla oikeutettu meidän aikamme, sen johtotähtenä on oltava filosofian perustaminen uudelleen ankarana tieteenä. Tämä pyrkimys ei suinkaan ole nykyaikana vieras. Se suorastaan kukoistaa parhaillaan hallitsevassa naturalismissa. Lähtökohtaisesti ja kovin päättäväisesti naturalismia ajaa idea filosofian ankaran tieteellisestä uudistamisesta, ja se jopa uskoo aina toteuttaneensa tätä ihannetta varhaisemmissa tai moderneissa muodoissaan. Mutta periaatteellisessa mielessä kaikki tämä on keittynyt kasaan pelkäksi teoreettiselta perustaltaan virheelliseksi muodostumaksi, joka näin ollen on käytännössä kasvava uhka kulttuurillemme. Naturalistisen filosofian radikaalin kritiikin harjoittaminen on tärkeä tehtävä. Erityisesti tarvetta on perusteiden ja metodien positiiviselle kritiikille pelkän johtopäätösvetoisen negatiivisen arvostelun sijaan. Vain tällainen kritiikki voi antaa varman vakuuden tieteellisen filosofian mahdollisuudelle, jota ankaralle kokemustieteelle perustuvan naturalismin mielettömät johtopäätökset uhkaavat. Teoksen ensimmäinen osa tarjoaa perustelut tällaiselle positiiviselle kritiikille.

Aikamme paljon puhuttu käänne vaikuttaa – oikeutetusti – suuntautuvan kohti sitä, mikä on olemuksellisesti naturalismia vastaan, mutta historismin vaikutuksesta erkaantuvan

tieteellisestä filosofiasta ja tahtovan raueta silkaksi maailmankatsomusfilosofiaksi. Teoksen toisen osan aiheena on näiden kahden filosofian erojen paikantaminen ja niiden oikeutuksen arvioiminen suhteessa toisiinsa.

NATURALISTINEN FILOSOFIA

Naturalismi on luonnon tutkimisen seurausilmiö, kun luonnolla tarkoitetaan eksakteja luonnonlakeja noudattavaa tilallis-ajallisen olemisen kokonaisuutta. Tämän ajatuksen asteittainen toteutuminen yhä uusissa, ylenpalttiseen ankaran tiedon määrään perustuvissa tieteissä laajentaa alituisesti naturalismin alaa. Historismi on myöhemmin kehittynyt samaan tapaan ”historian löytämisen” ja yhä uusien ihmistieteiden perustamisen ansiosta. Kummassakin vallitsevien erilaisten käsitystottumusten vuoksi siis luonnontieteilijä on taipuvainen ymmärtämään kaiken luontona ja ihmistieteilijän tulkitsemaan kaiken ”henkenä” ja historiallisena muodostelmana, ja tämän myötä tulkitsemaan väärin sen, mitä ei voi käsittää näin. Siksi naturalisti (jos nyt keskitymme häneen) näkee ainoastaan luonnon ja yksinomaan fyysisen luonnon. Kaikki oleva on hänelle joko itsessään fyysistä ja kuuluu fyysisen luonnon yhtenäiseen kokonaisuuteen, tai mikäli jokin ilmiö on psyykinen, se on pelkkä fysikaalisista tekijöistä riippuvainen muuttuja tai parhaimmillaankin toissijainen ”rinnakkainen seurausvaikutus”. Kaikki oleva on psykofyysistä luontoa, joka seuraa tiukan yksiselitteistä lainmukaisuutta. Mikään olennainen tässä käsityksessä ei muutu, jos positivistisessä merkityksessä ymmärretty (nojasi käsitys sitten naturalistisesti tulkittuun Kantiin tai Humeen toisintamiseen, joka on siis hänen ajattelunsa uudelleenmuotoilua) fyysinen luonto

niin & näin -kirjoissa ilmestynyt

1. MIKKO LAHTINEN (toim.), *Henkinen itsenäisyys*
2. MARTIN HEIDEGGER, *Silleen jättäminen*
3. RALPH WALDO EMERSON, *Luonto*
4. PEKKA PASSINMÄKI, *Kaupunki ja ihmisen kodittomuus – Filosofinen analyysi rakentamisesta ja arkkitehtuurista*
5. QUENTIN SKINNER, *Kolmas vapauden käsite*
6. PERTTI AHONEN, *Vireällä mielellä – Ymmärtämisen ja eettisyyden mielialat*
7. JULIEN OFFRAY DE LA METTRIE, *Ihmiskone*
8. T. P. USCHANOV, *Wittgenstein in Finland – A Bibliography 1928–2002*
9. MIKA HANNULA, JUHA SUORANTA & TERE VADÉN, *Otsikko uusiksi – Taiteellisen tutkimuksen suuntaviivat*
10. TOMMI WALLENIUS, *Filosofian toinen – Levinas ja juutalaisuus*
11. DANIEL JUSLENIUS, *Suomen onnettomuus – De Miseriis Fennorum*
12. MICHEL ONFRAY, *Kapinallisen politiikka – Tutkielma vastarinnasta ja taipumattomuudesta*
13. J. J. F. PERANDER, *Yhteiskunta uutena aikana & muita kirjoituksia*
14. JUSSI BACKMAN, *Omaisuus ja elämä – Heidegger ja Aristoteles kreikkalaisen ontologian rajalla*
15. NICCOLÒ MACHIAVELLI, *Castruccio Castracanicin elämä*
16. JUKKA PAASTELA (toim.), *Terrorismi – Ilmiön tausta ja aikalaisanalyysyjä*
17. LAURI MEHTONEN, *Moderniteetin jäljillä – Tekstejä aistisuudesta, tiedosta ja sivistyksestä*
18. ARTHUR SCHOPENHAUER, *Taito olla ja pysyä oikeassa – Eristinen dialektiikka*
19. JUHA DRUFVA, *Unohdettuja ajatuksia etsimässä*
20. JUHA VARTO & HAKIM ATTAR, *Syvä laulu*
21. JUSSI BACKMAN & MIIKA LUOTO (toim.), *Heidegger – Ajattelun aiheita*
22. KARI VÄYRYNEN, *Ympäristöfilosofian historia – Maaäitimyytistä Marxiin*
23. TERE VADÉN, *Karhun nimi – Kuusi luentoa luonnosta*
24. GUY HAARSCHER, *Tunnustuksettomuus*

25. JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *Ajatuksia tekniikasta*
26. TAPANI KILPELÄINEN (toim.), *Kääntökirja*
– *Kirjoituksia kääntämisen filosofiasta*
27. MARTIN HEIDEGGER, *Tekniikka ja käänne*
28. SIMONE WEIL, *Juurtuminen*
– *Alkusoitto ihmisvelvollisuuksien julistukselle*
29. MIKA HANNULA, *Suomalaisuudesta – Erään sukupolven tarina*
30. FRIEDRICH NIETZSCHE, *Tragedian synty*
31. EDMUND HUSSERL, *Geometrian alkuperä*
– *Johdanto Jacques Derrida*
32. WILLIAM JAMES, *Pragmatismi*
– *Uusi nimi eräille vanhoille ajattelutavoille*
33. TUUKKA TOMPERI & HANNU JUUSO (toim.), *Sokrates koulussa*
– *Itsenäisen ja yhteisöllisen ajattelun edistäminen opetuksessa*
34. JUHA VARTO, *Tanssi maailman kanssa – Yksittäisen ontologiaa*
35. GIORGIO COLLI, *Nietzschen jälkeen – Miten tullaan filosofiksi*
36. FJODOR DOSTOJEVSKI, *Talvisia merkintöjä kesän vaikutelmista*
37. MIGUEL DE UNAMUNO, *Traaginen elämäntunto*
38. JOYCE CAROL OATES, *Nyrkkeilystä*
39. MARTIN HEIDEGGER, *Esitelmiä ja kirjoituksia osa II*
40. E. M. CIORAN, *Hajoamisen käsikirja*
41. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Matildan ja Taavetin matemaattiset seikkailut
42. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Matildan ja Taavetin seikkailut tieteen maailmassa
43. OSCAR BRENIFIER, *Keskusteleva opetus*
44. MAUGHN GREGORY, *Filosofiaa lapsille ja nuorille*
45. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Filosofoidaan matematiikasta ja luonnontieteistä
46. JOHN DEWEY, *Taide kokemuksena*
47. PIERRE HADOT, *Mitä on antiikin filosofia?*
48. MARTIN HEIDEGGER, *Mitä on metafysiikka?*
49. ANN MARGARET SHARP, *Nukkesairaala*
50. ANN MARGARET SHARP & LAURANCE JOSEPH SPLITTER,
Kuka minä olen? – Nukkesairaalan opettajanopas

51. SAMI PIHLSTRÖM, *Elämän ongelma – Filosofian eettinen ydin*
52. NORMAND BAILLARGEON, *Älyllisen itsepuolustuksen pikakurssi*
53. BEATE BØRRESEN, BO MALMHESTER & TUUKKA TOMPERI, *Ajatellaan yhdessä – Taitavan ajattelun työkirja*
54. ROGER-POL DROIT, *Filosofoidaan lasten kanssa*
55. LEENA KURKI & TUUKKA TOMPERI, *Väittely opetusmenetelmänä – Kriittisen ajattelun, argumentaation ja retoriikan taidot käytännössä*
56. LUDWIG WITTGENSTEIN, *Ajatusliikkeitä – Päiväkirjat 1930–1932 & 1936–1937*
57. SIMO KYLLÖNEN, JUHANA LEMETTI, NIKO NOPONEN & MARKKU OKSANEN (toim.), *Kiista yhteismaista – Garrett Hardin ja selviytymisen politiikka*
58. HERBERT MARCUSE, *Taiteen ikuisuus*
59. HEINRICH HEINE, *Romantiikan koulu*
60. MATTHEW B. CRAWFORD, *Elämän korjaajat – Kädentaitojen ja käytännöllisen ammattityön ylistys*
61. TAPANI KILPELÄINEN, *Itsemurhan filosofia*
62. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Etiikan pikkujättiläinen*
63. FRIEDRICH HÖLDERLIN, *Teokset*
64. MICHEL DE CERTEAU, *Arkipäivän kekseliäisyys I – Tekemisen tavat*
65. ANTTI SALMINEN & TERE VADÉN, *Energia ja kokemus – Naftologinen essee*
66. MICHEL FOUCAULT, *Klinikan synty*
67. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Ajattelun pikkujättiläinen*
68. ERMANNO BENCIVENGA, *Olipa toisen kerran – 52 ajattelemisen arvoista satua*
69. VILLE LÄHDE, *Niukkuuden maailmassa*
70. MICHEL DE CERTEAU, LUCE GIARD & PIERRE MAYOL, *Arkipäivän kekseliäisyys 2 – Asuminen, ruuanlaitto*
71. MICHEL FOUCAULT, *Parhaat*
72. PIA HOUNI & PERTTU SALOVAARA (toim.), *Filosofi tavattavissa – Ajatuksia filosofisesta elämästä*
73. VERA TRIPODI, *Sukupuolen filosofia*
74. ROBERTO CASATI & ACHILLE C. VARZI, *Ylittämättömiä yksinkertaisuuksia – 39 filosofista kompakertomusta*
75. EDUARD HANSLICK, *Musiikille ominaisesta kauneudesta – Yritys säveltaiteen estetiikan uudistamiseksi*

76. MESTARI ECKHART, *Jumalallisen lohdutuksen kirja*
77. TAPANI KILPELÄINEN, *Silmät ilman kasvoja – Kauhun filosofiana*
78. DAVID HUME, *Keskusteluja luonnollisesta uskonnosta*
79. FJODOR DOSTOJEVSKI, *Kulta-aika taskussa*
– *Kirjoituksia Venäjän maasta ja hengestä*
80. STEPHEN TOULMIN, *Argumentit – Luonne ja käyttö*
81. BELL HOOKS, *Rakkaus muuttaa kaiken*
82. GEORGES BATAILLE, *Uskontoteoria*
83. KENAN MALIK, *Monikulttuurisuus*
84. DANI RODRIK, *Globalisaation paradoksi*
– *Miksi globaalit markkinat, valtiot ja demokratia eivät sovi yhteen?*
85. HANNELE HUHTALA, SAMI SYRJÄMÄKI & JARKKO S. TUUSVUORI,
Ajatuspajoista innovaatiokumppanuuksiin. Tapaus Filosofian Akatemia
– *Raportti uusimmasta valmennuskonsultoinnista ja
julkisen järjenkäytön ohentuvasta kriittisyydestä*
86. KENAN MALIK, *Moraalin suuntaa etsimässä*
– *Etiikan maailmanhistoria*
87. J. L. AUSTIN, *Näin tehdään sanoilla*
88. EDMUND HUSSERL, *Filosofia ankarana tieteenä*

Tilaukset
www.netn.fi/kirjat
niin & näin
PL 730
33101 TAMPERE